

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΒΟΥΛΗΣ - ΠΡΩΗΝ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ
ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΖΑΚ ΛΑΝΓΚ

ΣΤΗΝ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΚΥΡΙΑΚΗ 22 ΙΟΥΝΙΟΥ 1997

Ζ.ΛΑΝΓΚ: Κύριε Πρόεδρε της Δημοκρατίας, κ.Πρωθυπουργέ, κ.Γενικέ Γραμματέα, αγαπητοί σύντροφοι, φίλοι και φίλες, με συγχωρείτε που δεν μπορώ να εκφραστή κατ' αρχήν στην ωραία σας γλώσσα. Θα πρέπει κάποια μέρα να τη μάθω, ιδιαίτερα που είχα πολλές φορές την ευκαιρία να εκφράζομαι μπροστά σας.

Είμαι πολύ συγκινημένος και αποτελεί μεγάλη τιμή για μένα η πρόσκληση που μου απηύθυνε ο κ.Σημίτης, το να είμαι απόψε ανάμεσά σας για να θυμηθούμε μαζί τον Α.Παπανδρέου είναι κάτι που με αγγίζει βαθύτατα. Όπως ελέγχθη μόλις προηγουμένως τόσο εύγλωτα, ο Α.Παπανδρέου υπήρξε μια προσωπικότητα έξω από τα κοινά μέτρα.

Συνδέθηκε άρρηκτα με τις ελπίδες και τον αγώνα του λαού του. Όπως όλες οι ιστορικές προσωπικότητες είναι κι εκείνος αμφιλεγόμενος και λατρεμένος ταυτόχρονα. Κάτι ξέρω που σας το λέω, γιατί ήμουν ο πιστός μεταξύ των πιστών του Φρ.Μιτεράν.

Όταν κανείς μιλάει για τέτοιου είδους ιστορικές προσωπικότητες θα πρέπει να προσέξει δύο εμπόδια. Είτε να τους μωμιοποιήσει, είτε να τους θέσει στην πυρά. Πρέπει να αποφευχθούν και τα δύο αυτά.

Ούτε μπορεί βεβαίως κανείς να τους λησμονήσει και να ξεχάσει το παρελθόν. Ξέρω πολλούς πολλούς πολιτικούς ηγέτες και εδώ και στη χώρα μου που νομίζουν ότι ο σοσιαλισμός άρχισε μ' εκείνους ξεχνώντας δεκαετίες αγώνων και το ρόλο χιλιάδων αγωνιστών. Είμαι μεταξύ εκείνων που πιστεύουν ότι η μνήμη είναι επαναστατική.

Μόνο κρατώντας κανείς τη μνήμη των επιτυχιών, των αποτυχιών, του φωτός και του σκότους μπορεί να προχωρήσει στο μέλλον. Δεν μπορούμε βεβαίως να ξεχνάμε ότι ο Α.Παπανδρέου ήταν εκείνος που δημιούργησε το ελληνικό σοσιαλιστικό κίνημα και κόμμα.

Ήταν εκείνος που κινητοποίησε χιλιάδες πολίτες με το όραμα του δημοκρατικού σοσιαλισμού. Δεν θα πρέπει, επίσης, να ξεχνάμε ότι ο Α.Παπανδρέου μεταξύ άλλων ήταν εκείνος που ισχυροποίησε και σταθεροποίησε την ελληνική δημοκρατία μετά το καθεστώς των συνταγματαρχών στην Ελλάδα.

Κάθε έργο βεβαίως είναι ατελές εκ φύσεως. Βεβαίως κριτικές ακούγονται πάντοτε και μάλιστα πολλές φορές και με ευγενικές προθέσεις. Είναι αναπόφευκτες. Δεν θα πρέπει όμως να παραβλέπουμε το γεγονός ότι εμείς που ζούμε σήμερα είμαστε οι κληρονόμοι αυτών των παραδόσεων, αυτών των ιδεών, οι οποίες οδηγούν στα ιδεώδη της ισότητας και της ελευθερίας για όλους. Και ο Α.Παπανδρέου υπήρξε ένας κρίκος σ' αυτή τη μακρά αλυσίδα.

Κάθε φορά που παίρνω το αεροπλάνο και πλησιάζω στις ελληνικές ακτές σκέφτομαι τη Μελίνα Μερκούρη, η οποία ήταν τόσο στενά δεμένη με τον Ανδρέα σε όλους τους αγώνες, τις καλές και τις κακές στιγμές.

Μαζί του χτυπούσε η δημοκρατική ελληνική καρδιά. Ήταν η πίστη και η γενναιοδωρία ταυτόχρονα. Όπως είπε ο Πρωθυπουργός Κ.Σημίτης "Και η Μελίνα ζει κι εκείνη επίσης", όπως είπε για τον Α.Παπανδρέου.

Θέλω να απευθύνω χαιρετισμό βεβαίως εκ μέρους όλων στην οικογένεια που παρευρίσκεται εδώ, στο Γιώργο, στο Νίκο, στη Σοφία, στη Δήμητρα, στη Μαργαρίτα. Ο Πρωθυπουργός Κ.Σημίτης μου ζήτησε να έχω τη σκέψη μου και την ομιλία μου στραμμένη προς το μέλλον. Θα πω δυο λόγια γι' αυτό το μέλλον εμπνεόμενος και από τα μαθήματα του Α.Παπανδρέου.

Το καθήκον μας, όσων είμαστε σήμερα εδώ, είναι να προχωρήσουμε πιο μακριά και να επιδείξουμε μεγαλύτερη ακόμη φαντασία. Θα πρέπει - για να το πω με δυο λόγια - σε όλες τις χώρες μας να αλλάξουμε την πολιτική πρακτική για να μπορέσουμε πραγματικά και βαθιά να αλλάξουμε την πολιτική καθεαυτή.

Αυτό προηγείται όλων των άλλων αλλαγών. Θα πρέπει να υπάρξει δημοκρατία ζωντανή και ολοκληρωμένη. Αυτό το ελληνικό θαύμα του 5ου αιώνα θα πρέπει να επινοηθεί εκ νέου. Η σύγκρουση μεταξύ του περσικού απολυταρχισμού και της ελληνικής δημοκρατίας παραμένει κατά κάποιο τρόπο εν ισχύ, έστω κι αν τα πράγματα έχουν ριζικά αλλάξει.

Σήμερα το παράδοξο είναι ότι ποτέ μέχρι τώρα η δημοκρατία δεν είχε θριαμβεύσει τόσο σε τέτοια έκταση σε όλο τον κόσμο. Τέλος των δικτατορικών καθεστώτων στην Ευρώπη, στη Λατινική Αμερική, έπεσε το τείχος του Βερολίνου.

Ποτέ πραγματικά στην ιστορία μέχρι τώρα δεν θριάμβευσε τόσο η δημοκρατία. Και παρόλα αυτά αντιμετωπίζει κρίση βαθιά. Δύο παράγοντες συντελούν σ' αυτό. Κατ' αρχήν τα φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού, η μαζική ανεργία. Σε πολλές χώρες αποκλείονται από την πολιτική ζωή οι νέοι και οι γυναίκες.

Παραβλέπονται χαρακτηριστικά τα οποία χαρακτήριζαν τις κοινωνίες και αποτελούσαν παράδοση. Διάλυση δηλαδή του κοινωνικού ιστού. Δεύτερος παράγοντας που χαρακτηρίζει την κρίση της δημοκρατίας είναι το

αίσθημα αδυναμίας που νιώθει κανείς έναντι της πολιτικής.

Κατ' αρχήν οι ίδιοι οι πολιτικοί νιώθουν αδυναμία γιατί νιώθουν να ανταγωνίζονται από τα μεγάλα οικονομικά συμφέροντα, τα διεθνή συμφέροντα, τα ΜΜΕ. Οι πολίτες νιώθουν αδύναμοι έναντι της πολιτικής εξουσίας καθεαυτής. Σε πολλές χώρες οι ιθύνοντες αντιμετωπίζονται ως ιδιαιτέρως απομακρυσμένοι από τα καθημερινά προβλήματα των πολιτών.

Θα πρέπει να επανεπινοήσουμε τη δημοκρατία αν θέλουμε να προσδώσουμε ζωτικότητα στις κοινωνίες μας. Βεβαίως η Ελλάδα είναι μια σύγχρονη δημοκρατία. Και το λέω αυτό χάρη στις προσπάθειες και του Α.Παπανδρέου και του Κ.Σημίτη τώρα.

Θα πρέπει να αλλάξουμε όχι μόνο τους κανόνες αλλά την όλη πολιτική πρακτική. Θα πρέπει να τηρούμε τις υποσχέσεις που δίνουμε στο λαό. Θα πρέπει να δημιουργήσουμε κατάλληλα συλλογικά όργανα ώστε να συμμετέχουν οι πολίτες στο μεγάλο εθνικό σχεδιασμό κάθε χώρας.

Το λέω αυτό κυρίως για τα μεγάλα κοινωνικά προβλήματα, τα οποία αφ' εαυτών είναι πολύ δύσκολο να επιλυθούν, όπως η υγεία, τα προβλήματα ναρκωτικών. Πολύ συχνά η ίδια η κοινωνία προηγείται των πολιτικών αλλαγών και μπορεί να συνεισφέρει. Προέχει η συμμετοχή κυρίως των νέων γενεών στη διαμόρφωση των αποφάσεων για τη χώρα.

Σε πολλές χώρες παρουσιάζεται ένα απαράδεκτο χάσμα μεταξύ των νεοτέρων και των ιθυνόντων πολιτικώς. Οι αποφάσεις που παίρνετε, όμως, θα έχουν συνέπειες σ' εκείνους που είναι σήμερα 15-20 ετών κυρίως. Η δημοκρατία, εν ολίγοις, δεν είναι πολυτέλεια αλλά ανάγκη.

Ο Περικλής το είχε εκφράσει αυτό - όπως γνωρίζετε - ιδιαίτερα εύγλωττα στην ομιλία του προς τους Αθηναίους και είπε ότι θα νικήσουν οι Αθηναίοι γιατί είναι δημοκρατία. Όπως ξέρετε βεβαίως δεν κέρδισαν τελικά οι Αθηναίοι γιατί δεν ακολούθησαν μια άλλη συμβουλή του Περικλή. Θέλησαν να επιδοθούν σε πολλά μέτωπα κι αυτό τους στοίχισε πολύ ακριβά.

Μια ζωντανή δημοκρατία σήμερα εν ολίγοις είναι εκείνη που μπορεί να κινητοποιεί όλες τις δυνατότητες και όλα τα talenta των πολιτών. Όπως έλεγε ένας μεγάλος σοσιαλιστής Γάλλος ηγέτης, ο Ζαν Ζορές, ο σοσιαλισμός είναι η δημοκρατία μέχρι των άκρων. Είναι ένα σύστημα επαφών, όπου ο καθένας είναι εκείνος που φτιάχνει το μέλλον του και το διαγράφει ο ίδιος.

Είναι καθήκον όλων μας να αναζωογονήσουμε αυτή τη δημοκρατία. Θα πρέπει, επίσης, να διευκολύνουμε τη δημοκρατία σε χώρες όπου τα δημοκρατικά δικαιώματα καταπατώνται. Θα πρέπει δυστυχώς να ομολογήσουμε ότι πολλές ευρωπαϊκές χώρες τηρούν μια προσωπική στάση όταν τα ανθρώπινα δικαιώματα καταπατώνται από εδώ και από εκεί στην ίδια την Ευρώπη, στην Κροατία, τη Σερβία, τη Ρωσία, την Τουρκία, παντού στον

κόσμο, στο Ιράν, στη Γερμανία, στην Αφρική.

Και τι να πει κανείς γι' αυτή τη σκανδαλώδη απόφαση των Ηνωμένων Εθνών τα οποία αρνήθηκαν να καταδικάσουν την καταπάτηση τη σταθερή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Κίνα; Εκφράζω τη λύπη μου που η ίδια μου η χώρα εγκατέλειψε και εκείνη τους Κινέζους διαφωνούντες και συμμετείχε στην όλη αυτή διαδικασία. Ελπίζω ότι τα πράγματα θα αλλάξουν τουλάχιστον τώρα.

Ετσι πρέπει να δημιουργήσουμε ένα νέο μέλλον, να αλλάξουμε την πολιτική πρακτική. Αυτή είναι συνθήκη εκ των ων ουκ άνευ. Θα πρέπει να αλλάξουμε βεβαίως το περιεχόμενο καθεαυτού της πολιτικής. Θα επιμείνω σε ένα ζήτημα. Θα αναφερθώ στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, πράγμα που είναι υπό συζήτηση ακριβώς τώρα.

Είμαι βουλευτής, είμαι πρόεδρος της επιτροπής εξωτερικών σχέσεων της γαλλικής βουλής και μπορώ να έχω την πολυτέλεια να μιλώ ελεύθερα. Θα πρέπει να πω εκμεταλλευόμενος αυτή την ελευθερία λόγου ότι η Ευρώπη σήμερα παραπαίει, βρίσκεται σε στασιμότητα και έχει εφησυχάσει.

Στο Αμστερνταμ ήταν χαρακτηριστικό, ήταν μια αποτυχία. Είχαμε εκεί μια Ευρώπη θεσμική, επίσημη Ευρώπη γκρίζα και κουρασμένη. Μια Ευρώπη χωρίς πρόσωπο, χωρίς ανάσα. Νομίζω ότι δεν μπορούμε πλέον να αρκούμεθα σε εμβολωματικές λύσεις, σε τοποθέτηση εξαρτημάτων εκ του προχείρου δηλαδή.

Θα πρέπει να πάμε σε ένα νέο στάδιο αν δεν θέλουμε να αντιμετωπίσουμε την παρακμή. Πώς είναι το ερώτημα. Κατ' αρχήν τώρα οι σοσιαλιστές γίνονται σιγά-σιγά η πλειοψηφία στην Ευρώπη. Εδώ στην Ελλάδα βεβαίως, στη Σουηδία, την Ιταλία, την Πορτογαλία, τη Γαλλία. Ίσως στη Γερμανία του χρόνου.

Θα πρέπει, όπως συζητήσαμε και με τον Κ.Σημίτη, οι σοσιαλιστές ηγέτες να προλάβουν τα πράγματα. Να έχουν χρόνο να συναντηθούν, να αναλύσουν τα νέα φαινόμενα. Να προσπαθήσουν να επινοήσουν λύσεις για να βγούμε από αυτό τον ευρωπαϊκό μαρασμό.

Αν έχουν βεβαίως την πλειοψηφία στο άμεσο μέλλον θα μπορούν να υποβάλουν συγκεκριμένες προτάσεις για όλες τις χώρες. Ποιές θα είναι αυτές οι προτάσεις; Μια νέα οργάνωση, μια νέα μορφή της κοινωνίας, ένα νέο όραμα. Δεν προτάθηκε καθόλου τέτοιο πράγμα στο Αμστερνταμ, καμία νέας μορφής οργάνωση. Εκεί έγιναν προσπάθειες όπως οι μηχανικοί στα γκαράζ για να καλύψουν τα πράγματα και τίποτε άλλο.

Δεν είμαι καθόλου βέβαιος κατά τα άλλα ότι μια νέα Διακυβερνητική σε ένα εξάμηνο ή σε ένα έτος θα δώσει καλύτερα αποτελέσματα. Να σας προτείνω κάτι το οποίο μπορεί να κριθεί ουτοπικό, αλλά μόνο με τέτοιες ουτοπικές ιδέες προχωράει κανείς.

Π.χ. το αμερικανικό σύνταγμα, πώς έγινε; Από τους αντιπροσώπους του αμερικανικού λαού, των πολιτών στη Φιλαδέλφεια. Γιατί να μην έχουμε μια συντακτική συνέλευση για την Ευρώπη; Εκεί θα έχουμε εκπροσώπους της κοινωνίας, των κυβερνήσεων, του λαού συνολικά.

Μια τέτοια συντακτική συνέλευση θα είχε ως εντολή ακριβώς να φτιάξει τη νέα οργάνωση της ομοσπονδιακής Ευρώπης. Χρειάζεται ένα νέο όραμα πριν μιλήσουμε για μια οργάνωση και διάρθρωση στην Ευρώπη. Θα πρέπει να επινοήσουμε ένα νέο υπόδειγμα, ένα μοντέλο πολιτισμού για τη νέα Ευρώπη.

Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να δώσουμε ζωή, ψυχή και χρώμα σ' αυτή τη γκρίζα Ευρώπη που μίλησα προηγουμένως. Δεν βλέπω άλλη λύση παρά να προσπαθήσουμε να εμπλέξουμε τους νέους στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση για τη νέα Ευρώπη του μέλλοντος. Θα πρέπει να ακολουθήσουμε διάφορες μεθόδους, να δημιουργήσουμε σχέσεις φερ' ειπείν με την εκμάθηση δύο ενεργών γλωσσών σε κάθε χώρα, τουλάχιστον δύο.

Θα πρέπει κάθε νέος να είναι υποχρεωμένος να περάσει τουλάχιστον 6 μήνες σε μια άλλη ευρωπαϊκή χώρα από τη δική του. Θα πρέπει να δημιουργηθούν πραγματικά ευρωπαϊκά πανεπιστήμια. Θα πρέπει επομένως να δημιουργήσουμε γέφυρες που να ενώνουν τους νέους, να καταργήσουμε τα τείχη που τους χωρίζουν, δημιουργώντας και πολλαπλασιάζοντας τις δυνατότητες επαφών και ανταλλαγών.

Θα κινητοποιηθούν οι νέοι αν διαπιστώσουν ότι υπάρχουν νέες αντιλήψεις και για την οικονομία. Τι σημαίνει νέες αντιλήψεις; Σημαίνει ότι θα πρέπει να βασίζονται σε ένα στερεό υπόβαθρο. Στο ανθρώπινο δυναμικό δηλαδή.

Στις ΗΠΑ γίνονται τεράστια βήματα, δημιουργούνται θέσεις απασχόλησης και θα πρέπει να πω ότι 60% των νέων θέσεων απασχολήσεως γίνονται στις καινοτόμες επιχειρήσεις που ασχολούνται με νέες τεχνολογίες. Τονίζω ακόμη μια φορά ότι θα πρέπει να επενδύσουμε στη φαιά ουσία. Αυτό είναι το πρώτο κεφάλαιο και η πρώτη δυνατότητα μιας χώρας.

Θα πρέπει το ανθρώπινο δυναμικό, το ανθρώπινο κεφάλαιο, να αποτελέσει το μοχλό για τη συνολική οικονομική ανάπτυξη. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να επανεξεταστούν εκ βάθρων όλοι οι προϋπολογισμοί των ευρωπαϊκών οικονομικών κοινοτήτων, καθώς και οι εθνικοί προϋπολογισμοί.

Θα πρέπει να υπογραμμιστεί ο ρόλος της παιδείας, της επιστημονικής έρευνας κυρίως. Θα τελειώσω παραπέμποντας σε ένα συγγραφέα ο οποίος έχει καταδικαστεί παλιότερα, αλλά που θα έπρεπε νομίζω να ξαναδιαβάσει κανείς, τον Νίσε.

Έχει γράψει όπως γνωρίζετε το υπέροχο κείμενο τη "Γένεση της τραγωδίας". Σε μια από τις εισαγωγές που έγραψε ο Νίσε στη "Γένεση της τραγωδίας" περιγράφει την ιδέα τη συνολική που έχει μια κοινωνία για την

τέχνη, την παιδεία, την ευφυΐα και τις ικανότητές της.

Και λέει για την τέχνη, αλλά θα μπορούσε να το πει κανείς για την παιδεία και για την επιστημονική έρευνα, ότι για τους μπουρζουά η τέχνη δεν είναι παρά ένα άνθος που βάζουν στην μπουτονιέρα τους για να φαίνονται ωραίοι και τίποτε άλλο. Τα είπα όλα.

Θα πρέπει η τέχνη, η παιδεία, η επιστημονική έρευνα, όλα αυτά να μην αποτελούν μόνο το κερασάκι στην τούρτα, το στολίδι δηλαδή. Τα θεμέλια όμως θα πρέπει να είναι ο σκελετός μιας κοινωνίας η οποία συνεχώς μεταμορφώνεται και αλλάζει.

Αυτό που μας πλειοδότησε πιστεύω ο Α.Παπανδρέου είναι ακριβώς αυτή η ματιά και η ανάγκη προσαρμογής σε ένα κόσμο που συνεχώς αλλάζει. Αν θέλουμε να κάνουμε κάτι θα πρέπει να τολμάμε, να θέσουμε σε κίνηση όλους τους πολίτες.

Ο σοσιαλισμός του αύριο θα είναι ένας σοσιαλισμός του πνεύματος, της ευφυΐας και της καινοτομίας ή αλλιώς δεν θα υπάρξει. Το ίδιο και η Ευρώπη. Η θα είναι μια Ευρώπη της καινοτομίας, της φαντασίας και του πολιτισμού ή δεν θα υπάρχει ως Ευρώπη.

Θα τελειώσω παραπέμποντας σ' αυτό που είπε ο γενικός γραμματέας μόλις προηγουμένως. Σας άφησε και μας άφησε ο Α.Παπανδρέου πριν ένα χρόνο, ακριβώς όταν ετοιμαζόταν ο λαμπρός ήλιος να ξαναβγει ακόμη μια φορά στην Ελλάδα.

Σκέφτομαι τα λόγια του Ρενέ Σαρ, ενός μεγάλου Γάλλου ποιητή. Ελεγε κατά τη διάρκεια του πολέμου για να εμψυχώσει τους αντιστασιακούς "Ας κρατάμε το πνεύμα του ανατέλλοντος ηλίου μέσα μας". Σας ευχαριστώ.